

Projektové a činnostní učení v předškolním vzdělávání

Závěr

METODIKA PRO UČITELE

Barbora Loudová Stralczyňská a Eva Koželuhová (eds.)

Praha 2022

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

©2022

hlavní editorky: Barbora Loudová Stralczynská, Eva Koželuhová

Kolektiv autorů projektu: Barbora Loudová Stralczynská, Eva Koželuhová, Mária Vargová, Miriam Uhrinová, Zlatica Huľová, Jozef Benyak, Marta Licardo, Nika Golob, Darja Antolin Drešar, Sabina Šinko, Ana Tina Jurgec, Barbora Jašková, Alena Pokorná, Jana Kvitová, Iva Pustková, Pavla Macháčová, Vendula Turnerová, Irena Hanyš Holemá, Tatiana Slotová, Eva Kostíková, Zuzana Šimová

Tato publikace vznikla v rámci projektu „Learning by Doing – Attainment of Basic Competences in ECEC (ABC for kindergartens)” (2020-1-CZ01-KA201-078464).

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie.

Za obsah publikace (sdělení) odpovídá výlučně autorský tým.
Publikace (sdělení) nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.

Vydalo
Nakladatelství Dr. Josef Raabe, s.r.o.
Husinecká 903/10, 130 00 Praha 3
www.raabe.cz, email: raabe@raabe.cz
v roce 2022, 1. vydání.

Grafický návrh, sazba a zlom: Magnus I, s.r.o.

ISBN 978-80-7496-523-4

KOORDINÁTOR PROJEKTU

RAABE

*Společně pro kvalitní
vzdělávání*

PROJEKTOVÍ PARTNEŘI

RAABE

Projektové a činnostní učení v předškolním vzdělávání

Závěr

METODIKA PRO UČITELE

Kolektiv autorů projektu

Learning by Doing – Attainment of Basic Competences
in ECEC (ABC for Kindergartens)

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

Čerpáno z publikace, která vznikla v rámci projektu „Learning by Doing – Attainment of Basic Competences in ECEC (ABC for kindergartens)” (2020-1-CZ01-KA201-078464).

7. | Závěr

Jsme na konci publikace, která vznikala s opravdovým zaujetím a nadšením všech zúčastněných. Možná má čtenář po jejím přečtení plnou hlavu otázek, mísí se v něm dychtivé očekávání a chuť vyzkoušet něco nového společně s obavami, jak to bude fungovat. Uvědomujeme si, že pro mnohé učitele nový způsob práce může představovat výzvu a nutnost vystoupit z komfortní zóny, opustit to, co už znají a v čem se cítí bezpečně a jistě.

Celá naše společnost prošla a prochází velkými změnami. Současné předškolní vzdělávání proto cílí na celkový rozvoj osobnosti dítěte. Vnímá dítě jako úžasnou, plnohodnotnou bytost, již mají být vytvořeny podmínky pro maximální rozvoj jeho potenciálu. Namísto principu kolektivismu (všichni dělají společně stejné věci týměž způsobem) usilujeme o respekt k individualitě, což znamená, že učitel vidí jedinečnost každého dítěte a pracuje s ní. To vyžaduje jiné vzdělávací metody a strategie, než tomu bylo v minulosti. Je proto potřeba neustále reflektovat svou práci a zkoumat, jaké principy a východiska se v ní uplatňují, nakolik je ovlivněna vlastní osobní zkušeností a dědictvím sociocentrického přístupu.

Chce-li učitel v dětech podněcovat touhu učit se a poznávat, měl by sám být dychtivý po poznávání nového a celoživotně se vzdělávat. Měl by být upřímný sám k sobě, a zjistí-li, že některé jím uplatňované vzdělávací postupy jsou výhodné pro něj, ale už méně pro děti, neměl by se bát učit se něco nového. Dnes netušíme, co budou děti v budoucnu potřebovat, na jaké výzvy je máme připravovat. I jejich současné potřeby, starosti, zájmy, otázky jsou odlišné od těch našich z doby, kdy jsme sami byli dětmi. Pokud chceme být dobrými učiteli, musíme věnovat dostatek času pozorování dětí a naslouchání jim. Jaké jsou? Co potřebují? Co je zajímavé? Na co se ptají? Co je trápí? Reagujeme na to tím, že jim umožníme získávat odpovědi.

Využívání vzdělávacích strategií projektového a činnostního učení je plně v souladu s požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (2021). V něm je explicitně uvedeno, že všechny činnosti v mateřské škole mají vycházet z přímých zážitků dítěte, mají podporovat jeho zvědavost a chuť objevovat nové, mají podněcovat tok dětských myšlenek a nápadů. Dítě má mít dostatek prostoru pro spontánní aktivity a své vlastní plány. Nemá být úkolováno, ale má se učit formou nezávazné dětské hry, kterou si samo volí. RVP PV (2021, s. 22) výslovně uvádí, že „*nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují*“, je rizikem pro naplnění vzdělávacích cílů. Proto je třeba při tvorbě školních a třídních vzdělávacích programů vytvářet integrované bloky dostatečně široké, aby učitel i dítě měli prostor a podmínky vzdělávací obsah spoluutvářet na základě aktuální situace – co dítě prožívá, co jej zajímá, co potřebuje.

Z hlediska formulace vzdělávacích cílů se hovoří o dvou přístupech – zprostředkujícím a vstřícném. Zprostředkující přístup znamená, že učitel předem formuluje vzdělávací cíle, o jejichž naplnění následně usiluje. Vstřícný přístup vyžaduje pečlivé a systematické pozorování dětí, kdy se učitel zaměřuje na takzvané „důkazy o učení“. Sleduje tedy cíleně, co se dítě učí, jaké kompetence rozvíjí, jakých po-

kroků dosahuje, a to vše porovnává s požadavky RVP PV. Tento druhý přístup koresponduje s oběma představenými vzdělávacími strategiemi, a z hlediska vzdělávacích výsledků je dokonce efektivnější, neboť učení probíhá v širších kontextech, celostně, propojují se znalosti a dovednosti, děti si osvojují postoje a hodnoty, rozvíjejí klíčové kompetence. Je také v souladu se záměry vzdělávací strategie 2030+, která cílí právě na rozvoj klíčových kompetencí dětí. V rámci chystané revize RVP PV budou vzdělávací obsah a vzdělávací cíle upraveny tak, aby se rozvíjela a podporovala iniciativa dětí, jejich samostatnost, schopnost řešit problémy, tvořivost a spolupráce v týmu.

Přejeme učitelům, aby mohli zakusit, že představené vzdělávací strategie fungují a nesou ovoce. A přejeme dětem, aby jejich vzdělávací cesta byla plna radostí z objevování.